

Regionale rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd

Regionale rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd 2018

Inleiding	3
Werkwijze Gezonde school	3
Speerpunten 2018	5
Beleidsadvisering verslavingspreventie	9
Ontwikkeling beleidsvisie VP en GGZ richting 2020	10
Reguliere werkzaamheden, aanvullende diensten en nieuwe ontwikkelingen	13
Uw adviseur gezondheidsbevordering	21
BIJLAGE: regionale bereikcijfers	22

Publicatiedatum: januari 2019

Inleiding

Hierbij ontvangt u de regionale verantwoordingsrapportage Publieke Gezondheid Jeugd van de GGD Hollands Midden. Hierin worden diensten beschreven die regionaal zijn aangeboden in Hollands Midden. Samen met de gemeentelijke rapportage gezondheidsbevordering vormen ze het jaarverslag Publieke Gezondheid Jeugd van de regio Hollands Midden. De inzet van de adviseurs Publieke Gezondheid Jeugd richt zich op de doelgroep 0-19 jaar en hun opvoedende omgeving. Dit wordt bekostigd vanuit de DUMO (Doeluitkering Maatschappelijke Opvang) voor de subregio's ZHN en MH en voor een gedeelte uit de gemeentelijke bijdrage per inwoner (BPI). Waar mogelijk verbinden we genoemde reguliere financiering aan lokale en landelijke beleidsmatige- en financiële impulsen. Dit alles om zo te kunnen anticiperen op trends en landelijke ontwikkelingen, bijdragen te leveren aan uw nota lokaal gezondheidsbeleid, leemten in aanbod te kunnen vullen en de beoogde gezondheidsbevordering (inclusief Verslavingspreventie) voor deze doelgroep(en) verder te kunnen versterken.

De kern van gezondheidsbevordering is het proces van ontwikkeling en implementatie van een duurzaam gezondheidsbeleid op school, kinderopvang en/of in de wijk. Al dan niet in onderlinge samenhang en vanuit onderlinge samenwerking in de wijk. De werkwijzen van Gezonde Gemeente en Gezonde School bieden een leidraad voor deze structurele en systematische aanpak. Waar mogelijk wordt aangesloten op gemeentelijk beleid, de Centra voor Jeugd en Gezin, Brede Scholen, Integrale Kindcentra, initiatieven voor een wijkgerichte aanpak en het in 2018 afgesloten Nationaal Preventie Akkoord.

Werkwijze Gezonde School

Met de Gezonde School-aanpak bieden we het Primair Onderwijs (PO), Voortgezet Onderwijs (VO), middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en de kinderopvang (Gezonde Kinderopvang) een werkwijze om planmatig en structureel gezondheid van jeugdigen te bevorderen. We werken samen met partnerorganisaties zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), Jeugd en Gezinsteam (JGT), Sociale Wijkteams en andere regionale partners. Zo ondersteunen we samen jeugdigen, hun ouders en professionele opvoeders. De GGD begeleidt organisaties bij deze aanpak door het bewaken van kwaliteit binnen geboden ondersteuning op maat. Zo werken we aan Publieke Gezondheid voor de Jeugd middels een integrale aanpak op het gebied van beleid, signalering, gezondheidseducatie en omgeving. Verzamelde data zoals periodieke gezondheidsonderzoeken (PGO) uitgevoerd door de Jeugdgezondheidszorg vormen een belangrijk uitgangspunt om trends te signaleren en overeenkomstige ondersteuningsbehoeften van de doelgroep jeugd collectief te begeleiden. Het schoolgezondheidsprofiel VO dat voortkomt uit periodiek onderzoek onder 15 en 16 jarigen is hiervan een goed voorbeeld. Het profiel geeft de onderwijsprofessionals een goed beeld van wat leerlingen bezighoudt. Ook toont het profiel kwetsbaarheden van de populatie en preventiemogelijkheden om hier, binnen de schoolsetting, op in te spelen. Zo kan school, in samenwerking met Publieke Gezondheid voor de Jeugd en andere partnerorganisaties leerlingen en hun ouders helpen om verantwoord om te gaan met uitdagingen als alcohol, sociale media, fastfood, vriendschappen en seksualiteit. Dit alles met weerbaarheid als centraal onderliggend mechanisme dat bijdraagt aan gezond gedrag.

Vignetten Gezonde School

We motiveren scholen om (per leefstijlthema) een landelijk vignet Gezonde School aan te vragen om inzichtelijk te maken dat er sprake is van een effectieve, structurele en integrale aanpak. Vignetten worden door landelijke kennisinstituten verstrekt (Trimbos, Rutgers, Pharos, Voedingscentrum) om hierin objectiviteit te bewaken.

Doordat we als adviseurs Publieke Gezondheid Jeugd participeren in landelijke netwerken zijn we op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen en subsidiemogelijkheden voor scholen. Ook dragen we bij aan doorontwikkeling van de Gezonde School en de vignetten hiervan. Tot slot dragen we bij aan het door ontwikkelen van landelijk gezondheidsbeleid en productontwikkeling.

In 2018 konden scholen in zowel het primair als voortgezet onderwijs ondersteuningsgelden aanvragen voor een vergoeding van advies-op-maat, een Gezonde School activiteit en/of taakuren om een vignet Gezonde School te kunnen halen. Door middel van loting kregen scholen de ondersteuningsgelden wel of niet toegekend. De GGD heeft scholen in 2018 gestimuleerd tot inschrijving, waarna 15 scholen in de regio de ondersteuningsgelden toegekend kregen. Indien scholen in uw gemeente deze subsidie toegekend kregen, kunt u dit terugvinden in de lokale rapportage van uw gemeente.

In 2018 hebben in totaal 27 scholen één of meer vignetten aangevraagd. Het vignet is behaald door 15 PO-scholen, 2 SO/VSO-scholen en 2 VO-scholen. 13 scholen met 2 thema-certificaten en 6 scholen met 1 thema-certificaat. Vier aanvragen zijn afgewezen. Drie aangevraagde vignetten moeten nog beoordeeld worden.

Website Gezonde School

Het aanbod van partnerorganisaties en GGD is te vinden op onze website www.gezondeschoolhollandsmidden.nl. Daar kunnen scholen ook contactpersonen van de afdeling Gezondheidsbevordering terugvinden, materialen reserveren en onze diensten aanvragen. De website trok in totaal 3382 bezoekers, dat is 79% meer dan 2018. Het aantal bezoeken was 4150, 42% meer dan in 2018. De bezoekers bekeken in totaal 12.399 pagina's, 6% meer dan in 2018.

In onderstaande tabel is weergegeven hoe vaak diverse pagina's zijn bezocht.

Onderwerp	Aantal keren bekeken	Percentage
Home	1.611	13%
Pagina's voor voortgezet onderwijs	4.332	35%
Pagina's voor basisonderwijs	3.465	28%
Nieuwsberichten	730	5,9%
Pagina's mbo	582	4,7%
Pagina's Over Gezonde School Hollands Midden	419	3,4%
Inschrijfformulieren	423	3,4%
Zoekpagina	356	2,9%
Pagina's kinderopvang	180	1,5%

Van de pagina's voor het PO zijn de pagina's over voeding en bewegen het meest bekeken, gevolgd door de pagina's over weerbaarheid en relaties en seksualiteit. Van de pagina's voor het VO zijn de pagina's over alcohol, roken en drugs het meest bekeken. Daarna volgen de onderwerpen voeding, bewegen en slaap en relaties en seksualiteit.

Nieuwsbrieven Gezonde School

Professionals kunnen zich aanmelden voor de nieuwsbrief Gezonde School Hollands Midden. In 2018 is 1 nieuwsbrief uitgebracht voor het basisonderwijs en 1 voor het voortgezet onderwijs.

Informatievoorziening

Het Informatie- en documentatiecentrum heeft een belangrijke ondersteunende en adviserende rol. Professionals kunnen hier terecht voor het lenen van educatief materiaal en achtergrondliteratuur. Verder worden ouderbijeenkomsten/cursussen voorzien van foldermateriaal en literatuur, de spreekkamers en wachtkamers van Centra voor Jeugd en Gezin voorzien van folders en wordt er bijgedragen aan websites als vCJG en Gezonde School.

Speerpunten 2018¹

Een gezonde leefstijl bevorderen en behouden is niet vanzelfsprekend en vraagt, zeker voor jeugdigen, kennis en vaardigheden. Jeugdigen worden (in)direct beïnvloed door hun omgeving waarbij maatschappelijke ontwikkelingen en aanwezige verleidingen leidend kunnen zijn. Om hier proactief op in te spelen, stellen we jaarlijks speerpunten vast die voortkomen uit onze ervaringen, landelijke en lokale ontwikkelingen, trends en de ondersteuningsbehoeften die het werkveld aandraagt. Hieronder vindt u speerpunten die in 2018 zijn nagestreefd. De speerpunten en bereikcijfers staan beschreven in deze rapportage of de gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd, die met deze rapportage is meegezonden.

Speerpunten Jeugd

Specifiek 0-12

➤ Harmonisering team 0-12

Om kennis en expertise planmatiger over de gehele regio te spreiden en om middelen en menskracht optimaal te verdelen over de regio Hollands Midden, zijn de teams 0-12 MH en ZHN samengevoegd tot 1 regionaal team. Deze optimalisering heeft inmiddels geleid tot inhoudelijke samenwerking met twee grote onderwijsbesturen in de gemeenten van Midden Holland, toename van de ondersteuning van scholen in deze subregio in de vorm van training, advies en voorlichting en netwerkontwikkeling. Deze werkwijze is

¹ Beschreven speerpunten zijn een concrete vertaling van de aangeleverde speerpunten uit het Productuitvoeringsplan GGD HM 2015", pagina 37.

daarmee succesvol gebleken en zal daarmee vanaf 2019 onderdeel worden van de structurele werkwijze van team 0-12.

➤ **Het ontwikkelen van een praktisch integraal en structureel voeding- en beweegbeleid voor het primair onderwijs.**

De ondersteuningsgelden hebben in 2018 een impuls gegeven aan de samenwerking met scholen omtrent een aanpak 'Voeding en bewegen'. Daarbij is een pilot gestart om te komen tot een totaalaanpak waarin training en advies, beleidsontwikkeling, educatie en signalering zijn opgenomen met als doel een structureel en integraal voeding- en beweegbeleid. Voor de pilot zijn scholen geworven. Met alle geïnteresseerde scholen heeft een intake plaats gevonden waarin het doel en het plan van aanpak verder werden toegelicht. Uiteindelijk hebben er 4 scholen, verspreid over de regio, de toezegging gedaan mee te werken aan de pilot.

Om de beginsituatie van elke school te bepalen is er een analyse gedaan. Op basis van de uitkomsten zijn per school, in samenspraak met de school, vervolgstappen afgesproken. Er is bewust gekozen voor een aanpak per school om zo recht te kunnen doen aan de beginsituatie van elke school, op maat werk te kunnen leveren en om aan het eind van het proces best practices van elke school te bundelen tot een totaalpakket waarmee we elke school kunnen bedienen. In 2019 gaat de pilot verder.

➤ **Inzetten van oudermodule 'verlies' bij de weerbaarheidstraining.**

In 2017 is er een toenemende zorg rondom echtscheiding gesignaleerd. Dit heeft er toe geleid dat er in 2017-2018 een oudermodule 'verlies' bij de weerbaarheidstraining is ontwikkeld door de GGD HM. Deze module helpt kinderen en ouders bij het rouwproces dat plaatsvindt bij echtscheiding, bij het verliezen van een dierbare en/of afscheid van een bekende omgeving door verhuizing of doublure. Deze module is middels de pilot 'weerbaarheid op maat' geïmplementeerd, waarbij deze alleen werd aangeboden in afstemming met de scholen en op verzoek van ouders van individuele leerlingen.

Naast deze nieuwe ouder-kind-module is in de pilot 'weerbaarheid op maat' ook onderzocht of het lonend en logistiek haalbaar is om ouders keuzevrijheid te geven bij het kiezen van een passende ouder-kind-module, die zij met hun kind willen doorlopen. Dit om de ouderbetrokkenheid verder te vergroten en aan te sluiten op de (ontwikkelings)vraag van kinderen en hun ouders. In 2019 worden de uitkomsten geanalyseerd en wordt bekeken of de werkwijze kan worden voortgezet en/of nader onderzoek nodig is, voor weerbaarheid op maat een vaste werkwijze kan worden.

➤ **Samenwerking Gezonde Kinderopvang op het thema sociale veiligheid.**

Vanuit de kinderopvang is in toenemende mate interesse voor de onderwerpen welbevinden, seksualiteit, voeding en bewegen. Ook ondersteuning omtrent vroegsignalering van kindermishandeling en toepassing van de meldcode zijn hierbij behoeften die regionaal (en landelijk) leven.

In 2018 hebben onderwijs en kinderopvang samengewerkt aan integraal sociaal veiligheidsbeleid, passend bij de 'Integrale Kindcentra' die deze organisaties samen aan het opzetten zijn.

Op basis van het reeds door de GGD HM ontwikkelde traject sociale veiligheid is toegewerkt naar sociaal veiligheidsbeleid dat recht doet aan wetgeving en doelstellingen van kinderopvang en onderwijs. Dit beleid is ontwikkeld door een ontwikkelgroep waarin zowel locatieleiders van de kinderopvang als schooldirecteuren zitting hadden. Tijdens het ontwikkelproces is inhoudelijk gesproken en gediscussieerd om te komen tot nieuw en passend beleid voor het 'Integraal Kindcentrum'. Vanuit wederzijds respect voor verschillen en het gezamenlijk streven naar een veilige omgeving voor kinderen, ouders en professionals zijn de organisaties erin geslaagd om te komen tot een samenhangend beleid. Dit beleid wordt momenteel vormgegeven tot een visuele en inhoudelijke weergave die voor professionals en ouders eenvoudig te interpreteren is. Deze zal worden opgeleverd in 2019.

Naast het ontwikkeltraject van het beleid zijn ook inhoudelijke trainingen verzorgd om professionals te

versterken in hun kennis en handelen als het gaat om seksualiteit, diversiteit, grensoverschrijdend gedrag, dossiervorming en de Meldcode. In 2019 loopt dit traject nog door en zal zich richten op de implementatie van het ontwikkelde beleid. Zie voor een meer uitgebreidere beschrijving van het traject sociale veiligheid het kopje 'Sociale Veiligheid' later in dit document.

Specifiek 12+

➤ Ontwikkelen van aanpak Sociale Veiligheid voor het VO.

Het aanbod een school te begeleiden wat betreft het ontwikkelen (vaak completeren) van beleid en uitvoering van Sociale Veiligheid is in het primair Onderwijs staande praktijk op grond van aanvullende financiering. Sociale Veiligheid is ook voor het Voortgezet Onderwijs verplicht sinds 2015. Veel scholen hebben wel (grote) delen van dit beleid op orde, maar om het in een complexe organisatie als een VO-school volledig en bij iedereen bekend te krijgen is ingewikkeld. De controle hierop door de Onderwijsinspectie is gering. De inhoudelijke noodzaak is groot.

In 2018 is gestart om Sociaal Veiligheidsbeleid voor het VO te ontwikkelen. Hierin zullen Halt en de adviseurs Publieke Gezondheid Jeugd van de GGD samen optrekken. Eind 2018 zijn er samenwerkingsafspraken gemaakt met Halt omtrent de taakverdeling wat betreft Sociale Veiligheid in deze regio. Deze afspraken betreffen afstemming wat betreft zowel de inhoud als het aanbieden van beider diensten. In november is op één VO-school in Alphen gestart met de ontwikkeling van een traject Sociale Veiligheid. Als deze pilot slaagt dan is er het voornemen dit traject, tegen kostprijs, vervolgens in de gehele regio aan te bieden

➤ Inzet op het thema voeding en bewegen, o.a. de Gezonde Schoolkantine en themaweek.

In 2018 is er met name vanuit aanvullende financiering inzet gepleegd op het thema 'voeding en bewegen'.

Vanuit de financiën van de Werkgroep JOGG Katwijk zijn er een tweetal Puberbeurzen georganiseerd. Omdat de locaties voor de Puberbeurzen tot nu ter beschikking zijn gesteld door de lokale scholen voor Voortgezet Onderwijs zijn hier kosten bespaard. Uit de overgebleven gelden zijn aan de V(S)O-scholen watertappunten en de installatie daarvan aangeboden. Ook in Alphen a/d Rijn zijn er vanuit JOGG extra middelen beschikbaar gesteld om gezonde voeding en bewegen op het VO te stimuleren.

In Leiden is er op 1 school een projectweek 'Voeding en bewegen' georganiseerd. GGD-GB heeft hier gastlessen gegeven en een ouderochtend verzorgd.

➤ Contactmoment bovenbouw VO verstevigen.

Op 15- of 16-jarige leeftijd (vmbo klas 3, havo en vwo klas 4) vindt het contactmoment bovenbouw plaats. De medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg van de GGD nemen een digitale vragenlijst af. Sinds december 2017 wordt er met een nieuwe vragenlijst gewerkt: "Gezond leven? Check het even!", kortweg 'de Check'. De individuele uitkomsten kunnen voor de jeugdverpleegkundige aanleiding zijn om een jongere op te roepen voor een gesprek. De collectieve uitkomsten worden door de Adviseurs Gezondheidsbevordering geanalyseerd en verwerkt in een adviesrapport.

In 2017 is een start gemaakt met het verstevigen van dit contactmoment door voorafgaand en aansluitend op de Check een interventie of adviesgesprek aan te bieden. In 2018 is de interventie les 'Life Chat', in te zetten voorafgaand aan de Check, doorontwikkeld en verder verspreid in de regio. De Adviseurs Gezondheidsbevordering hebben 16 medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg getraind om de lessen te geven. De Life Chat les heeft tot doel de jongeren te stimuleren alvast na te denken over de verschillende gezondheidsonderwerpen uit de Check en met hen te bespreken dat je hierover verschillend kan denken. Door jongeren te laten merken dat het 'ok' is als zij iets anders vinden of zouden invullen dan anderen, worden ze gestimuleerd om de lijst zo serieus mogelijk in te vullen. In 2018 is de Life Chat les op 7 scholen en in 33 klassen uitgevoerd. In 2019 willen we de Life Chat op nog meer scholen gaan

uitvoeren.

Overig

➤ Website www.gezondeschoolhm.nl en communicatie Gezonde School HM verbeteren.

Er is in kaart gebracht welke verbeterwensen er zijn om de website Gezonde School meer te doen aansluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen en de huidige samenwerking met (met name) onderwijs. Gaandeweg 2018 bleek echter dat het lonend is om de relatie tussen de Gezonde School en andere websites voor jeugd en (professionele) opvoeders te onderzoeken. Deze doorontwikkeling blijkt een grootschalig proces omdat er veel (regionale) websites informatie verstrekken aan opvoedprofessionals, ouders en jeugdigen. Deze websites worden zowel technisch als inhoudelijk vergeleken en hierbij worden optimaliseringskansen in kaart gebracht. Dit proces zal in 2019 worden vervolgd.

Speerpunten Verslavingspreventie

➤ Weerbaarheid.

Dit blijft een cruciaal element in alle activiteiten, waarvoor een toenemend aantal gemeenten aanvullende financiering beschikbaar stelt. Dit kernthema maakt een krachtige verbinding mogelijk tussen educatie voor leerlingen, voorlichting van ouders, positionering van de school en uitwisseling tussen ouder en kind. Het is positief om te merken dat een toenemend aantal gemeenten het structurele karakter en de kracht van de aanpak omtrent weerbaarheid wil (blijven) faciliteren. Lees hierover meer onder het kopje weerbaarheid in deze regionale rapportage.

➤ Pilot Train de trainer Weerbaarheid.

In het Primair Onderwijs worden al jaren weerbaarheidstrainingen verzorgd voor leerlingen van groep 7 en 8. Dit gebeurt vanuit aanvullende gelden en wordt uitgevoerd door een extern ingehuurde trainer.

Weerbaarheid is natuurlijk ook een onderwerp in het Voortgezet Onderwijs. Sterker nog, er wordt van jonge pubers min of meer verwacht dat zij weerbaar zijn, wat maar zeer ten dele ook zo is.

Instromende brugklassers vormen aanvankelijk een onsamenhangende en nog niet productieve groep. Via het proces van groepsvorming (*forming, storming, norming en performing*) moet dit wel gebeuren. Waar eerder dit proces vooral plaatsvond tijdens de schooluren, gebeurt dit nu vooral ook 24 uur per dag via de sociale media. Dat heeft (sterk) het risico dat er ongewenste normen ontstaan.

In 2018 is de Pilot Train de trainer Weerbaarheid uitgevoerd op het Fioretti College in Hillegom. Zes docenten zijn getraind om leerlingen, met name van de brugklas, les te geven wat betreft geestelijke en fysieke weerbaarheid. Naast de weerbaarheid is de groepsvorming ook een doel van de lessen.

De training is positief geëvalueerd door zowel de trainer als de docenten. Met ingang van het schooljaar 2019-2020 willen wij deze training tegen kostprijs aanbieden aan een klein aantal VO-scholen.

➤ Versterking verslavingspreventie in het schoolbeleid met onder andere uitvoer van groepsgerichte interventies bovenbouw in het VO.

Naast de uitvoer van de acteurslessen en Life Chat lessen zijn er in 2018 veel ouderavonden verzorgd over genotmiddelen en sociale media. Resultaten uit de 'Gezond Leven Check 't even' waren vaak een extra aanleiding voor scholen om in te zetten op oudervoorlichting. In de tabel 'regionale bereikcijfers' valt terug te lezen hoeveel scholen, ouders en leerlingen bereikt zijn.

➤ Samenwerking met ketenpartners rondom de school.

Deze samenwerking heeft ook in 2018 weer vorm gekregen, zoals ook bij andere speerpunten genoemd. Zoals de transitie van alle organisaties vraagt, zoekt de afdeling gezondheidsbevordering aansluiting op

het sociale domein. Hierin werken we vanuit het CJG en trekken we inhoudelijk samen op met JGT en JGZ. Betreffende een thema-specifieke aanpak werken we samen met lokale partijen. Ook publiek-private samenwerking wordt hierin meegenomen.

Verder zijn er in 2018 zes puberbeurzen voor ouders georganiseerd waarin voorlichting wordt gecombineerd met kennismaking met ketenpartners uit de gemeente.

Over de organisatie van puberbeurzen kunt u verderop in deze rapportage meer lezen.

Beleidsadviesing verslavingspreventie

Voor ZHN vormt de Beleidsvisie Verslavingspreventie en het Plan van Aanpak de basis om de beleidsadviesing vorm te geven. In Midden-Holland wordt het kader gevormd door het 'Plan van Aanpak Verslavingspreventie Midden-Holland'.

Weerbaarheid is ook in 2018 een cruciaal element gebleken in alle activiteiten. Dit maakt een krachtige verbinding mogelijk tussen educatie voor leerlingen, voorlichting van ouders, positionering van de school en uitwisseling tussen ouder en kind. Het continueren van ouderavonden en docententrainingen in het PO en VO hebben hiervoor de basis gelegd, naast versterking in het school(regel)beleid. De samenwerking met ketenpartners heeft ervoor gezorgd dat Verslavingspreventie breder stond geagendeerd en hiermee een inbedding heeft gekregen in het (toekomstig) Lokaal Gezondheidsbeleid. Hierbij is aangesloten bij de omarmde methodiek 'Positieve Gezondheid'.

De focus van Verslavingspreventie ligt op 18-minners en hun opvoedomgeving. In nauwe samenwerking tussen gemeenten, Brijder Preventie en de GGD HM is gewerkt aan:

- het ontmoedigen van startend gebruik (<18e levensjaar geen alcohol, daarna matig gebruik, roken en drugs vermijden) en inzicht geven in de risico's van alcohol, drugs, gamen en sociale media;
- kennis ophogen van risico's van alcohol, roken, drugs, gamen en social media;
- gedragsverandering bewerkstelligen indien er sprake is van risicovol gebruik van genotmiddelen, en/of overmatig gamen en het gebruik van social media;
- verlagen van de sociale (acceptatie)norm en het bieden van handvatten en vaardigheden in domein thuis, werk, school en buurt;
- inkaderen c.q. beperken van de verkrijgbaarheid middels regelgeving, handhaving en sanctionering bij overtredingen;
- verbeteren vroeg signalering en in geval van problematiek een toeleiding naar zorg.

Zuid-Holland Noord

Voor 2018 is voor Beleidsadviesing Verslavingspreventie het volgende uitgevoerd:

- Draagvlak creëren voor verdere versterking van de samenwerking voor Verslavingspreventie tussen gemeenten en organisaties.
- Pleitbezorging voor een absolute noodzaak om middels vroegsignalering zowel op Verslavings- als op GGZ problematiek beter te kunnen interveniëren.
- Coördinatie en organisatie integrale bijeenkomsten.
- Afstemming ingezet om de keten van preventie tot en met maatschappelijk herstel verder sluitend te maken en hierin samenwerking op te bouwen.
- Vertalen regionale cijfers naar adviezen voor sturing op de visieontwikkeling.

- Coördinatie, advisering, aansturing op vervolg van de invulling van de Regionale Beleidsvisie en een Uitvoeringsagenda na 2020.
- Beleidsadviesing lokale gemeenten op basis van vragen uit de accountteams.
- Opstellen van memo's aan de hand van regionale en landelijke thema's.
- Deelname aan landelijk netwerk Alcoholpreventie Trimbos-instituut.
- Opstellen van adviezen voor de Kadernota 2020 voor continueren van de preventieprogramma's in de ontwikkeling van de toekomstige Beleidsvisie.
- Het ontwerpen van een werk/overlegstructuur voor de aansluiting van gezondheidsbevordering binnen lokaal gezondheidsbeleid richting 2020.
- Verbinding houden tussen toekomst invulling Doeluitkering en denkrichting over de invulling hiervan richting AOPG, PPG en het AB.
- Samenwerkingsafspraken bestendigen voor de borging van de toekomstige Beleidsvisie binnen de Beleidsvisie Maatschappelijk Opvang.

Midden-Holland

In Midden-Holland wordt het kader gevormd door het 'Plan van Aanpak Verslavingspreventie Midden-Holland'.

Het Netwerk Zorg en Preventie Verslavingsproblematiek Midden-Holland waar de GGD voorzitter van is, heeft wederom een succesvol jaar achter de rug. Er zijn drie goed bezochte bijeenkomsten georganiseerd waarbij steeds een ander thema werd behandeld. Deze waren in 2018: preventie van middelengebruik bij jongeren, behandeling van een verslaving en game-verslaving.

Er heeft afstemming plaatsgevonden met Brijder Verslavingszorg die, zoals in het 'Plan van Aanpak Verslavingspreventie Midden-Holland' beschreven, als onderaannemer van de GGD werkt aan preventie met als doelgroep risicojongeren, professionals en (beginnend) problematische gebruikers. De inspanningen van zowel de GGD als Brijder worden jaarlijks beschreven in de jaarrapportage Verslavingspreventie Midden Holland.

Beleidsadviesing en ondersteuning van lokale gemeenten op basis van vragen uit de accountteams.

Voor bereikcijfers Verslavingspreventie van de GGD in 2018 verwijzen we naar de bijlage.

Ontwikkeling Beleidsvisie VP en GGZ richting 2020

Verslavingspreventie wordt nu nog gefinancierd uit de Decentralisatie Uitkering Verslavingspreventie en Maatschappelijke Opvang. Centrumgemeenten Leiden en Gouda zijn budgetverantwoordelijk voor respectievelijk de sub regio's ZHN en MH. De verwachting is dat deze Doeluitkering in de toekomst overgaat naar het Gemeentefonds, zodat gemeenten zelf meer regie kunnen voeren op de uitvoering van dit taakveld en de rol van de centrumgemeenten mogelijk zal ophouden te bestaan.

Ontwikkelingen in het sociaal domein, veranderingen in de GGZ en de opdracht voor Maatschappelijke Zorg en Beschermd Wonen leiden ertoe dat deze taakvelden wellicht in samenhang worden gebracht. Dit alles zodat gemeenten meer regie kunnen voeren op de ondersteuning van kwetsbare groepen. Het kader hiervoor is om meer te gaan samenwerken en aanbod af te stemmen om zo overlap te voorkomen.

De GGD epidemiologische gegevens, waaronder de Gezondheidspeilingen, de Gezondheidscheck en de gegevens van Brijder (preventie en behandeling) zullen een belangrijke leidraad vormen waar nog meer preventiewinst valt te behalen. Het concept 'Positieve Gezondheid' zal hiervoor als denkkader de basis vormen om zo te kunnen ondersteunen bij het versterken van het vermogen van burgers om zich aan te passen en een eigen regie te voeren in het licht van 'de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven'. Met als resultaat een aanbod om burgers zowel voor Verslavingspreventie als voor Preventie GGZ, waaronder depressiepreventie, te kunnen voorzien. De vindplaats hiervoor is het onderwijs, met als insteek: 'behoud het goede, voeg vernieuwende elementen toe en creëer naast Verslavingspreventie ook een plek voor GGZ preventie met als drager het ophogen van weerbaarheid'.

Dit jaar is veel aandacht besteed aan het inrichten van de Kadernota 2020 en het volgen van het tot stand komen van het Nationaal Preventie Akkoord. Hierin heeft alcoholmatiging en een halt toeroepen aan roken een stevige plek toebedeeld gekregen. De GGD zal vanuit dit Preventie Akkoord goed kunnen aansluiten bij de bepleite aanhaking van al bestaande programma's waaronder 'de Gezonde School'. Naar de toekomst is de wens dat de GGD zowel de programma uitvoering als de beleidsadvisering aan gemeenten kan continueren.

Depressiepreventie jeugd 2018

In 2018 is inspanning geleverd op het thema depressiepreventie. GGD GHOR Nederland toont zich op landelijk niveau ook actief op dit onderwerp en is regievoerder rond de doelgroep jongeren. Van hieruit werken wij samen.

Achtergrond

Onder de doelgroep jongeren vallen alle schoolgaande kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Zij lopen door pesten, de puberteit of problemen thuis een verhoogde kans op de ontwikkeling van depressieve klachten of een depressie. Voor de doelgroep jongeren wordt met name extra ingezet op het versterken van preventieve maatregelen en beleid op school, vroegtijdig signaleren, bespreekbaar maken en normaliseren. Daarbij zijn het versterken van toeleiden naar passend aanbod, het delen van 'good practices' en verbinden met bestaande initiatieven aandachtspunten.

Regionaal – regio Hollands Midden 2018

Voor de gemeente is school een belangrijke vindplaats. Door de contactmomenten zoals 'Gezond leven, check het even' (voorheen Emovo) en de Gezondheidspeilingen heeft de GGD in beeld hoe jongeren in hun vel zitten en kan begeleiding en/of verwijzing worden ingezet bij reden tot zorg. Daarnaast is er zeker nog winst te boeken door in een vroeger stadium een sluimerende depressie te signaleren zodat erger wordt voorkomen.

Het team Gezondheidsbevordering heeft afgelopen jaar een eerste verkenning gedaan rond het thema depressiepreventie jeugd. Door middel van:

- Een inventariserend vooronderzoek;
- Schrijven van memo met de stand van zaken in regio Hollands Midden;
- Brainstormbijeenkomst om nieuwe ideeën/interventies te genereren;
- Inventarisatie door middel van focusgroep interview met ADO verpleegkundigen.

Uitvoering pilot 2018

In 2018 is het bovenstaande verder uitgewerkt in de vorm van een pilot 'interventie depressiepreventie'. De pilot is geënt op de volgende pijlers:

- Het koppelen van al bestaande GB producenten met depressiepreventie;
- Het ontwikkelen van preventie interventies voor zowel jongeren als hun ouders/opvoeders;
- Het inzetten van deskundigheidsbevordering (zal in 2019 zijn beslag krijgen).

Koppeling GB producten met depressiepreventie

Vanuit het PO- en VO-team zijn de producten 'onder de loep genomen' en werd gekeken waar de koppeling met depressiepreventie al wordt gemaakt en wellicht nog kan worden gecreëerd. Vervolgens zijn ook de leemten vastgesteld in het eigen aanbod.

Deskundigheidsbevordering

Door depressiepreventie aandacht te geven kunnen er bij leerlingen vragen ontstaan die zij willen neerleggen bij de ADO verpleegkundigen. Voorwaarde is wel dat hiervoor een goede basis (kennis/scholing) moet zijn om leerlingen hierin vervolgens te begeleiden. Met name kennis over dit onderwerp, signaleren en verwijzen zou uniform moeten zijn bij de professionals. Ter voorbereiding hierop is een focusgroep JGZ 'ers bevestigd op het niveau van signaleren, verwijzen, interventies in keten, begeleiding en verwijzing. Zo is een beeld verkregen over mogelijke leemten en nut/noodzaak van scholing. Verdere uitvoering vindt plaats in 2019.

Docenten

Op verzoek kan de GGDHM een scholing verzorgen voor docententeams. Onderwerpen die hierbij aan bod komen zijn: het (vroeg)signaleren, bespreekbaar maken en doorverwijzen van leerlingen met depressieve klachten. Met als gevolg dat deze in een vroeg stadium de juiste hulp kunnen krijgen.

Innovatieve (online) interventieontwikkeling van de Real Life Soap 'Booka'

Op basis van signalen en trends vanuit het onderwijs en jongeren is in 2018 gekozen voor een innovatieve benadering van gezondheidsbevordering in het onderwijs. Om aan te sluiten op de(online) leefwereld en de 'on demand' informatiebehoefte van jongeren hebben professionals van Leonardo Da Vinci Lammenschans, GGD Hollands Midden, Public Cinema en 'T LEV een idee uitgewerkt rondom het ontwikkelen van een online jongerensoap.

Dit project, dat in 2019 zal worden afgerond, is opgebouwd vanuit focusgroepen met jongeren van de school over uitdagingen in leefstijl, jongerenworkshops omtrent acteren en filmen en sessies om het script te schrijven. Uiteindelijk heeft het proces geleid tot een soapserie die geschreven, gespeeld en gefilmd is door jongeren zelf. De serie met de

naam 'Booka' werd aangevuld met vlogs en reportages en werd daarmee een community project dat zo sterk was dat verschillende sponsors zoals Zorg en Zekerheid, Fonds 1818 en gemeente Leiden, GGD HM, Public Cinema en de school zelf (financiële) medewerking verleenden. Booka beleefde zijn première op 3 december 2018 waarbij jongeren zelf het programma verzorgden voor ouders, docenten en sponsors. En het resultaat van de interventie mag er zijn. U kunt het beeldmateriaal zelf bekijken door deze [link](#).

In 2019 zal er lesmateriaal ontwikkeld worden waarmee de school de audiovisuele materialen integreert in haar lesprogramma en zal er een onderzoek starten naar de implementatiekansen binnen andere scholen voor Voortgezet Onderwijs in de regio. Ook zullen er focusgroepen georganiseerd worden om effecten en doorontwikkelingskansen in kaart te brengen.

Reguliere werkzaamheden, aanvullende diensten en nieuwe ontwikkelingen

Naast bovengenoemde speerpunten zijn er (meer) reguliere werkzaamheden, aanvullende diensten en nieuwe ontwikkelingen uitgevoerd op basis van (impuls)subsidies en recente ontwikkelingen. Hieronder worden deze diensten en het bereik nader toegelicht.

Bevordering van gezond gewicht en JOGG-gemeenten

Voeding en bewegen hangen samen en versterken elkaar. Beide aspecten relateren direct aan het alledaags leefpatroon. In het onderwijs en in de wijk zijn aanknopingspunten voor het bevorderen van gezond gewicht. Voorbeelden zijn weerbaarheidstrainingen voeding en bewegen, Schoolgruiten in het basisonderwijs, Gezonde Schoolkantine in het VO, watertappunten, Groene Leefomgeving en bijeenkomsten Gezin In Beweging.

In de regio zijn er vijf JOGG-gemeenten. De GGD participeert in stuur- en/of werkgroepen en adviseert over mogelijke interventies en verbindt de groepen met het veld. Op basis van signalen en behoeften worden verbindingen gelegd met bestaande initiatieven, worden verbeteringen aangebracht of materialen en interventies ontwikkeld.

Voeding- en beweegbeleid in schoolorganisatie

Gezond eten en bewegen is voor veel scholen een aandachtspunt. Ongezonde traktaties, koeken als tussendoortje en het gebruik van suikerhoudende dranken levert naast overgewicht en concentratieverlies tandbederf op. Samen met ouders/verzorgers spelen professionele opvoeders een belangrijke rol in de omgeving van het kind. De school is een goede plek om jeugdigen actief en passief te onderwijzen over gezond eten en bewegen.

Het onderwijs vraagt om een passende en constructieve benadering die hen helpt om de koers naar gezonde voeding geleidelijk in te zetten. Zoals beschreven bij de 'Speerpunten jeugd 2018' is er in 2018 een pilot gestart om te komen tot een op maat totaalaanpak waarin training en advies, beleidsontwikkeling, educatie en signalering zijn

opgenomen met als doel een structureel en integraal voeding- en beweegbeleid. In 2019 krijgt de pilot een vervolg.

Voeding en Beweegweek op het VO

In 2017 is extra ingezet op het thema 'gezonde voeding en bewegen' op het VO. Een belangrijk middel om scholen te bereiken is de 'Voeding en Beweeg week'.

In 2018 is hier vervolg aan gegeven.

In Katwijk zijn er van uit JOGG Katwijk middelen beschikbaar gesteld om op elke VO-school een intern watertappunt te installeren. Om zo het water drinken te bevorderen. Eén school heeft al een dergelijk watertappunt. Begin 2019 worden er op twee andere VO scholen watertappunten geïnstalleerd. De overige twee scholen hebben momenteel geen interesse.

In Alphen aan de Rijn is er van uit JOGG Alphen een subsidie gegeven om ook in deze regio op twee scholen een 'voeding- en beweegweek' te organiseren. Mocht de school het vignet Gezonde school – voeding hebben behaald, dan geeft JOGG ook subsidie voor het installeren van een watertappunt. De werving van de scholen is gestart. Dit project wordt voortgezet in 2019.

Jong Leren Eten

Jong Leren Eten is een landelijk programma wat zich richt op zoveel mogelijk kinderen en jongeren meer structureel in aanraking te laten komen met informatie en activiteiten over voedsel/voeding. Dit met als doel dat zij leren om gezonde én duurzame keuzes te maken. Onder het motto 'Lekker naar buiten!' kunnen alle scholen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs én kinderopvanglocaties subsidie aanvragen voor drie activiteiten: moestuinieren, koken of een excursie of gastles op het gebied van voeding. Met deze tegemoetkoming in de kosten wil het programma Jong Leren Eten (JLE) scholen en kinderopvang stimuleren om kinderen en jongeren in aanraking te laten komen met informatie en activiteiten over voeding. Daarmee leren zij op een praktische manier gezonde en duurzame keuzes maken. Aan de subsidieregeling zijn voorwaarden verbonden. GGD HM heeft scholen en kinderopvang via de nieuwsbrief op de hoogte gebracht van de mogelijkheid. In de regio hebben in 2018 drie basisscholen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Indien een school(en) in uw gemeenten deze subsidie heeft aangevraagd, dan kunt u dit terugvinden in de lokale rapportage van uw gemeente.

Deskundigheidsbevordering

Samenwerking Hogeschool Leiden (PABO)

Op de Hogeschool Leiden worden voor tweede- en derdejaars studenten PABO colleges verzorgd over leefstijl en gezondheidsbevordering op de basisschool. Het betreft de thema's genotmiddelen, voeding en bewegen en seksualiteit (ofwel de module 'Gezonde Kind'). Verder is er aandacht voor grensoverschrijdend gedrag en de meldcode.

	Interventie	Aantal studenten	Aantal docenten
1x college 2 ^e leerjaar	Gezond Kind	95	2
1x college 3 ^e leerjaar	Meldcode Kindermishandeling Huiselijk Geweld	60	2
Totaal		155	4

Regionale trainingen

Door middel van de regiotrainingen worden lokale 'ambassadeurs' van de 'Gezonde School' versterkt in hun voortrekkersrol binnen het PO en VO. Tevens worden hiermee (nieuwe) docenten bijgeschoold. De deskundigheidsbevordering omvat onderwerpen als puberteit, weerbaarheid, groepsdynamica, relationele en seksuele ontwikkeling, genotmiddelen, voeding en bewegen.

Er zijn in 2018 twee regionale docententrainingen voor het PO uitgevoerd op het gebied van weerbaarheid en groepsdynamiek. Hiermee zijn 32 docenten bereikt. Het lokale bereik van de regionale training wordt per school verwerkt op gemeentelijk niveau.

Interne deskundigheidsbevordering

Gezondheidsbevordering Jeugd verzorgt met regelmaat interne trainingen voor medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg. In 2018 zijn de volgende trainingen uitgevoerd:

	Interventie	Aantal medewerkers
2x scholing JGZ 0-12	Life Chat	16
Totaal		16

Puberbeurzen

Sinds een aantal jaar wordt er samenwerking gezocht in de vorm van puberbeurzen die vanuit het CJG in samenwerking met partnerorganisaties worden georganiseerd. Deze vorm van voorlichting voor ouders en opvoeders is aantrekkelijk en laagdrempelig, omdat op een speelse wijze kennis wordt overgedragen over actuele gezondheidsthema's.

De beurs bestaat uit vier elementen. Allereerst zijn er twee trainingsacteurs die opvoedsituaties tussen vader/moeder en dochter/zoon uit spelen. Als tweede element worden gespeelde opvoedsituaties en pubergedragingen over de gekozen thema's toegelicht door een gezondheidsbevorderaar. Hierbij worden lokale cijfers, wetenswaardigheden en opvoedtips gegeven. Derde element is dat de scènes interactief

zijn. Ouders kunnen dus opvoedadviezen geven aan de 'ouder' op het podium die deze vervolgens uitvoert. Zo ervaren ouders, ter plekke, hoe een gekozen aanpak kan uitwerken. Tot slot is de beursvorm het vierde element. Tijdens de beurs zijn relevante partnerorganisaties uit het sociale domein aanwezig om zich te presenteren, vragen van ouders te beantwoorden en vervolgspraken te maken. De vorm waarin partnerorganisaties participeren verschilt per beurs en is afhankelijk van het thema en de gekozen beursvorm. In 2018 zijn er zes puberbeurzen georganiseerd.

Sociale veiligheid

In samenwerking met diverse onderwijsbesturen heeft de GGD HM in 2015 een integrale aanpak ontwikkeld omtrent sociale veiligheid die kan worden gebruikt om sociaal veiligheidsbeleid op scholen vorm te geven. In de afgelopen jaren zijn er wetwijzigingen in het onderwijs doorgevoerd die scholen verplichten expliciet beleid te voeren rondom sociale veiligheid en te werken volgens de Wet 'Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling'. Ook moeten scholen invulling geven aan de kerndoelen sociale ontwikkeling en seksuele vorming, waaronder seksuele diversiteit.

Het gevormde conceptbeleid wordt volledig herschreven om aan te sluiten bij de denominatie en kernwaarden van de school en/of bestuursorganisatie. Dit 'op maat' ontwikkelen van integraal sociaal veiligheidsbeleid kost twee jaar per school(bestuur). De totaalaanpak bestaat uit een beleidsmatig en een praktisch deel.

Beleidsmatig begeleidt de GGD HM een ontwikkelgroep van directeuren, intern begeleiders en bestuurders om het beleid vorm te geven. Een onderdeel hiervan is het ontwikkelen van een organisatie eigen beroepscode die ondersteunt in een professionele attitude van alle professionals binnen de school, om zo als onderlegger te kunnen fungeren van het beleidsplan. In het ontwikkelen van de beroepscode worden alle professionals van het bestuur gekend om zo breed draagvlak te creëren. Aan de hand van stellingen over attitude, professionaliteit en gedrag van de professionals gaan teams met elkaar in gesprek. De uitkomsten van deze gesprekken worden gebundeld tot de uiteindelijke organisatie eigen beroepscode.

Het praktische deel krijgt invulling doordat alle schoolprofessionals getraind worden in kennis over sociale en seksuele ontwikkeling (waar onvolledig of ontbrekend), wet 'meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' en de wet 'sociale veiligheid'. Daarnaast worden ouders voorgelicht over het beleid sociale veiligheid en bovenstaande thema's. Met betrekking tot zowel het beleidsmatige alsmede het praktische deel wordt er actief samenwerking gezocht met ketenpartners, zoals Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), Jeugd en Gezinsteam (JGT) en Veilig Thuis (VT).

Nadat het sociaal veiligheidsbeleid in twee jaar is geïmplementeerd, is het van belang dat het op kwaliteit wordt getoetst door een onafhankelijke partij. Om deze reden stelt de GGD HM als voorwaarde voor deelname dat scholen zich laten certificeren als Gezonde School. Scholen vragen na het doorlopen van het traject de themacertificaten 'welbevinden' en 'relaties en seksualiteit' aan. Scholen die door GGD HM zijn begeleid voldoen ook direct aan de Wet Sociale Veiligheid', die getoetst wordt door de Onderwijsinspectie.

Het sociaal veiligheidsbeleid wordt met grote tevredenheid ontvangen door de scholen en levert in toenemende mate samenwerking op met nieuwe besturen. De regionale spreiding is omvangrijk en is landelijk uniek. Inmiddels wordt de aanpak binnen negen bestuursorganisaties geïmplementeerd. De verwachting is dat er in 2020 100 basisscholen en daarmee tien besturen beschikken over integraal sociaal veiligheidsbeleid. Bijzonder is dat we in 2017-2018 samenwerking zijn gestart met een kinderopvangorganisatie. Lees hierover meer bij het kopje 'Speerpunten jeugd 2018'.

Doorontwikkeling

Sociale Veiligheid vraagt onderhoud en hangt samen met verschillende maatschappelijke ontwikkelingen. De GGD geeft blijvende ondersteuning aan de scholen en geeft doorontwikkeling aan het beleid. Zo wordt in 2019 ingezet op het ontwikkelen van een breed nascholingspalet (trainingen aangeboden door aangesloten samenwerkingspartners) voor onderwijs en kinderopvang. Ook wordt beleid aangepast aan nieuwe wetgeving omtrent privacy (2018) en de Meldcode (2019). Daarnaast wordt er een handreiking opgeleverd omtrent de AVG voor onderwijs en kinderopvang, zodat misverstanden omtrent de meldcode en sociale veiligheid worden ondervangen. Ook is er een grafische weergave gemaakt van het door GGD HM ontwikkelde sociaal veiligheidsbeleid. Dit om het beleid nog transparanter en effectiever te maken. Indien scholen in uw gemeente bezig zijn met het vormgeven en implementeren van sociaal veiligheidsbeleid, dan kunt u dit terugvinden in de lokale rapportage van uw gemeente.

Samenwerking GGD Hollands Midden en Halt

Halt en GGD Hollands Midden hebben regionale afspraken gemaakt om preventieaanbod omtrent sociale veiligheid (PO en VO) vanuit beide organisaties inhoudelijk beter op elkaar af te stemmen. Bij de doorontwikkeling van sociaal veiligheidsbeleid in het Voortgezet Onderwijs (VO) zullen beide partijen hierbij ook inhoudelijk samenwerken. GGD Hollands Midden heeft hierbij een trekkersrol.

Er zijn daarnaast werkafspraken gemaakt rondom werving, doorverwijzing, planning, organisatie en inhoud. Dit met oog op kwaliteit, kostenbesparing en effect. Concreet krijgt de samenwerking vorm door de activiteiten van beide organisaties te verbinden onder de noemer "sociale veiligheid".

Weerbaarheid

Weerbare kinderen maken gezondere (leefstijl)keuzes, geven beter hun grenzen aan, zijn meer opgewassen tegen groepsdruk en durven hulp te vragen. Door weerbaarheid gezamenlijk met het onderwijsveld en ouders op te pakken, geven we handvatten aan de knelpunten die binnen deze groepen leven. De effectieve methodes als 'Marietje Kessels' en 'Rots en Water' zijn omgebogen tot een kleinschalige, fysieke en sociale weerbaarheidstraining van zeven lessen voor één klas. Hierbij zijn vier huiswerkmodules ontwikkeld, te weten: "Jezelf en anderen"; "(On)gezonde gewoontes"; "Voeding en bewegen"; "Je lijf en relaties". In 2018 is daarbij een 5e module ontwikkeld: 'Verlies' (zie voor toelichting kopje 'Speerpunten Jeugd 2018'). De huiswerkmodules hebben als doel om

ouder en kind in gesprek te brengen over weerbaarheid, opvoeding en gezondheid. Middels deze werkwijze versterken we het kind door kennis en vaardigheden aan te leren. Verder maken we ouders en leerkrachten tijdens een ouderavond bewust van opvoedkansen in relatie tot (lokale) gezondheidstrends en weerbaarheid. Voor de uitvoering van de weerbaarheidstrajecten op school worden gecertificeerde trainers ingehuurd vanuit middelen die elke gemeente afzonderlijk beschikbaar stelt. Elke afzonderlijke weerbaarheidstraining van 7 weken kost euro 1530,=. De omvang van de aanvullende dienst vult elke gemeente zelf in en bepaalt daarmee hoeveel trainingen er in elke gemeente beschikbaar zijn. Zo goed als alle zaken betreffende werving, coördinatie, oudervoorlichting, schoolbegeleiding, evaluatie en materialen zijn, tot op heden, door het team Gezondheidsbevordering Jeugd uitgevoerd vanuit de middelen voor Verslavingspreventie. Uit evaluaties blijkt dat geïnformeerde en betrokken ouders beter zicht hebben op hun opvoedrol en de mate van weerbaarheid van hun kind. Verderop in deze rapportage vindt u het bereik van leerlingen/ouders per gemeente.

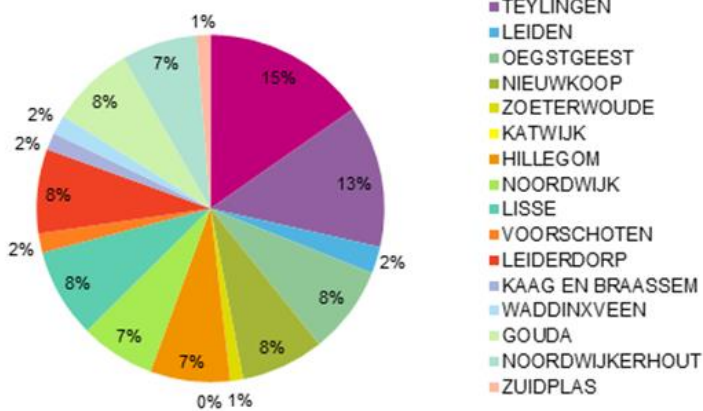
Docententraining:

Gedurende de uitvoering van de weerbaarheidstrainingen in de regio is handelingsverlegenheid bij onderwijsprofessionals naar voren gekomen als een punt van aandacht. Leerkrachten vinden het aanpakken van groepsproblematiek moeilijk. Ook samenwerking met ouders en individuele gedragsproblematiek van leerlingen roepen vragen bij hen op. Deze handelingsverlegenheid heeft een nadelige invloed op de borging van de kennis en vaardigheden van leerlingen in de schoolsetting. Daarbij bleek het wenselijk om docenten meer inhoudelijk voor te breiden op hun rol bij het vertalen van de leerstof naar de onderwijspraktijk. Daarom organiseert GGD HM twee keer per jaar een regionale docententraining. Tijdens deze docententraining worden docenten, vanuit reguliere middelen, getraind in het omgaan met groepsproblematiek en krijgen ze de kans om persoonlijke vraagstukken en casuïstiek voor te leggen aan een trainer en een adviseur publieke gezondheid jeugd. Mochten leerkrachten uit uw gemeente hebben deelgenomen aan deze training, dan kunt u het bereik terugvinden in de lokale rapportage van uw gemeente.

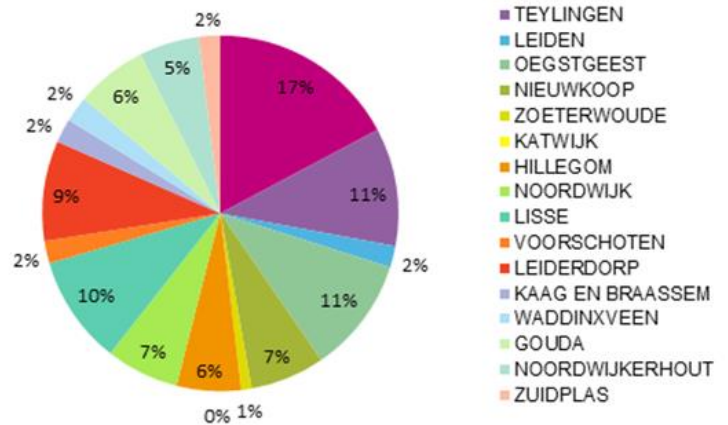
(door)Ontwikkelingen

Zoals beschreven bij het kopje 'Speerpunten Jeugd 2018' is in 2018 de oudermodule 'verlies' ontwikkeld en getest. Daarnaast is ook onderzocht of het lonend is om ouders meer vrijheid te geven bij het kiezen van de huiswerkmodule. De uitkomsten hiervan zullen in 2019 geanalyseerd worden en de bevindingen zullen gebruikt worden om te kijken welke mogelijkheden er zijn om de ouderparticipatie nog verder te vergroten. Om de effecten van het weerbaarheidsaanbod meer inzichtelijk te krijgen, is in 2018 een onderzoek uitgevoerd onder de betrokken doelgroepen. Naast inzicht in de (subjectieve) effecten van de training kan het onderzoek helpen om het product verder te optimaliseren. Uitkomsten van het onderzoek worden in 2019 verwacht.

Leerlingen bereikt in 2018 (totaal 1681)

Ouders bereikt in 2018 (totaal 1284)

Werkzaamheden Veilig Thuis Hollands Midden ten behoeve van Gezonde School

Veilig Thuis geeft advies, informatie, denkt mee over oplossingen en verwijst naar adequate hulp. Er kan gevraagd worden aanwezig te zijn bij een (multidisciplinair) casusoverleg. Ook een melding doen behoort tot de mogelijkheden. De Veilig Thuis-medewerkers zijn gespecialiseerd in de verschillende vormen van geweld in huiselijke kring, zoals kindermishandeling, waaronder verwaarlozing, relatiegeweld, ouderenmishandeling, ontspoorde mantelzorg, als ook multiprobleem problematiek. Voor heel specifieke casuïstiek, zoals loverboyproblematiek en eer gerelateerd geweld of huwelijksdwang, kan via Veilig Thuis consultatienetwerken worden ingeschakeld. We streven naar optimale samenwerking met het hele werkveld. Je kunt als professional dan ook gebruik maken van ons directe telefoonnummer: 088-308 3636.

School is voor Veilig Thuis een belangrijke informatiebron en samenwerkingspartner in de keten. Voordat een melding wordt gedaan door een school is er vaak contact over de melding in het kader van advies. De stappen van de Wet meldcode worden dan doorlopen met school en zij worden geadviseerd in het bespreekbaar maken van hun vermoedens en het handelen naar kind en ouders. Veilig Thuis heeft de ervaring dat scholen het moeilijk vinden om de meldcode in de praktijk te brengen. De (verplichte) meldcode moet gevolgd worden door professionals om een melding te doen. Veilig Thuis kan hierin alle werkdagen van 8.30 – 17.00 uur worden benaderd voor advies in het nemen van de stappen en concreet handelen.

In deze regio ondersteunt Veilig Thuis het onderwijs middels casuïstiek-overleggen (telefonisch en op locatie) en trainingen over diverse onderwerpen: (online) seksueel grensoverschrijdend gedrag (uit Wensen en Grenzen), werken met de Wet meldcode en 'Wat kan men verwachten van Veilig Thuis'. Vier keer per jaar organiseert Veilig Thuis de Kenniskring Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Daarnaast wordt ook gesproken met jongeren middels het programma Wensen en Grenzen.

Bij vragen kunt u contact opnemen met Elizabeth Hamelinck, beleidsadviseur en trainer bij Veilig Thuis (ehamelinck@ggdhm.nl).

Nationaal Preventieakkoord

Het Nationaal Preventieakkoord bevat afspraken over de aanpak van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Het is ondertekend door patiëntenorganisaties, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten, sportverenigingen en -bonden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de Rijksoverheid. De [infographic](#) geeft per probleemgebied - dus roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik - meer informatie over het probleem, de ambitie voor 2040 en de te nemen maatregelen.

Roken

Jaarlijks sterven meer dan 20.000 mensen in Nederland door roken/meerroken. De ambitie in 2040 is het creëren van een rookvrije generatie. Concreet gezien is de ambitie dat in 2040 0% van de jongeren en zwangere vrouwen rookt en minder dan 5% van de Nederlanders boven de 18 jaar rookt.

De volgende maatregelen kunnen worden genomen. Ten eerste: meer plekken worden rookvrij, ten tweede: toegankelijke en effectieve 'stoppen met roken-zorg' en ten derde: tabaksproducten worden duurder, minder aantrekkelijk, minder zichtbaar en minder beschikbaar.

Overgewicht

Overgewicht en obesitas zijn na roken de belangrijkste oorzaak van ziekten in Nederland, bijvoorbeeld hart- en vaatziekten of diabetes. Bijna de helft van de Nederlanders van 20 jaar en ouder is te zwaar. De ambitie in 2040 is minder obesitas en minder overgewicht. Het percentage overgewicht daalt. Voor de jeugd van 13,5 naar 9,1 procent in 2040 en voor Nederlanders boven de 20 jaar van 48,7 naar 38 procent in 2040.

De volgende maatregelen kunnen worden genomen. Ten eerste: kiezen voor gezonde voeding wordt makkelijker, ten tweede: onze omgeving gezonder met meer gezonde scholen, meer JOGG-gemeenten en een goed sport- en beweegaanbod en ten derde: meer zorg en ondersteuning voor obese mensen en lokaal meer samenwerking.

Problematisch alcoholgebruik

Teveel alcohol drinken is slecht voor de gezondheid. Voor jongeren is alcohol extra schadelijk, omdat het de ontwikkeling van hun hersenen verstoort. Alcohol is ook gevaarlijk voor ongeboren kinderen. De ambitie in 2040 is minder overmatig en zwaar alcoholgebruik. In 2040 drinkt maximaal 5% van de volwassenen overmatig en maximaal 5% van de volwassenen zwaar. In 2040 drinken zwangeren en jongeren onder de 18 niet.

De volgende maatregelen kunnen worden genomen. Ten eerste maken sportverenigingen afspraken over alcohol, bijvoorbeeld niet schenken tijdens jeugdwedstrijden en geen alcoholreclame naast het veld, ten tweede een beperking van

prijsacties op producten met alcohol, maximaal 25% korting, en ten derde meer voorlichting over de gezondheidsrisico's van alcohol.

GGDHM

Afdeling Gezondheidsbevordering (GB) Jeugd voert op de betreffende thema's al veel activiteiten uit. Uw adviseur GB van GGDHM kan in overleg met u (uw gemeente) de bovenstaande doelen uit het preventieakkoord verbinden aan de lokale setting en lokale doelen.

Uw adviseur gezondheidsbevordering

De GGD versterkt de relatie met gemeenten door te werken met accountteams. In ieder accountteam participeren vertegenwoordigers van de diverse sectoren van de GGD HM. Indien er vragen zijn over gezondheidsbeleid en gezondheidsbevordering (naar aanleiding van deze rapportages), dan kunt u deze kenbaar maken aan uw Adviseur Gezondheidsbevordering. De contactgegevens van uw adviseur kunt u terugvinden in onderstaand schema.

Regio	Uw Adviseur Gezondheidsbevordering
Regio A Krimpenerwaard, Zuidplas, Waddinxveen	Eef Hollman ehollman@ggdhm.nl 088 -308 4403
Regio B Bodegraven-Reeuwijk, Gouda	Eef Hollman ehollman@ggdhm.nl 088 -308 4403
Regio C Alphen a/d Rijn, Nieuwkoop, Kaag en Braassem	Robert van der Gaag rvandergaag@ggdhm.nl 088 – 308 4334
Regio D Hillegom, Katwijk, Lisse, Noordwijkerhout, Noordwijk, Teylingen	Aafke van Rhijn avanrhijn@ggdhm.nl 088 – 308 4582
Regio E Leiden, Leiderdorp, Voorschoten, Oegstgeest, Zoeterwoude	Floortje Sijpestein fsijpestein@ggdhm.nl 088 – 308 4618

BIJLAGE

Regionale bereikcijfers Gezondheidsbevordering Jeugd 2018

	Bereik organisaties	Beleids-advisering	Bereik docenten	Bereik ouders	Bereik leerlingen
Centrum voor Jeugd en Gezin					
Puberbeurs	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	500	n.v.t.
Overige bijeenkomsten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	52	n.v.t.
Verslavingspreventie					
PO	115 scholen	5	n.v.t.	1432	620
VO	62 scholen	48	61	7069	2899
Voeding en bewegen					
PO	72 scholen	n.v.t.	n.v.t.	56	40
EU-Schoolfruit	69 scholen	6	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.*
Nationaal Schoolontbijt	68 scholen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.*
VO	31 scholen	6	n.v.t.	340	160
Relationele en seksuele ontwikkeling					
PO	122 scholen	83	453	532	26**
VO	18 scholen	n.v.t.	n.v.t.	65	131
Sociaal-emotionele ontwikkeling en Weerbaarheid					
PO	81 scholen	124	32	1375	1339
Gezond Leven Check 't even voor 15- en 16-jarigen					
Terugkoppeling Check-uitkomsten	47 scholen	47	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Interventie Life Chat lessen	7 scholen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	825
Interventie acteurslessen	9 scholen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	915
Interventie Lief Lijf / Just B You.	4 scholen	n.v.t.	n.v.t.	42	42

* Onze werkwijze is gericht op het trainen van professionals omtrent gezondheidseducatie. Hierdoor wordt gezondheidseducatie een dagelijks terugkerend onderwerp van gesprek en onderwijs, heeft de attitude van de professional invloed op het gedrag van de kinderen en worden ouders via hun kinderen geprikkeld om in gesprek te blijven over gezondheid. Bereikcijfers over deze indirecte werkwijze zijn moeilijk vast te stellen.

** Dit aantal leerlingen komt voort uit de weerbaarheidstrainingen met het thema 'je lijf en relaties'.

Noot:

Bereik wordt sterk beïnvloed door de aanwezigheid van aanvullende financiële middelen. De subsidiemogelijkheden verschillen per gemeente. Het is evident dat daar waar extra middelen ingezet kunnen worden (bijvoorbeeld voor weerbaarheidstrainingen bij scholen), de deelnamegraad van organisaties verhoogd wordt. Voorts blijkt dat daar waar organisaties actief door GGD Hollands Midden ondersteund worden, zij eerder opnieuw contact zoeken om ondersteuning te vragen bij knelpunten en ontwikkelingswensen.

Informatie- en Documentatiecentrum	
Uitleen lesmaterialen	waarvan extern aan: KDV 1, PO 63, VO 59, MBO/HBO 27, jeugdzorginstellingen 40
Foldervoorziening bij Ouderbijeenkomsten/ peuter-kleuter-pubermarkten	172
Foldervoorziening CJG's en spreekkamers JGZ en Adolescententeams	40x wachtkamer CJG 40x wachtkamer 0-4